

หมู่บ้านรักษาศีล ๕: รูปแบบ และกระบวนการเสริมสร้างการดำรงชีวิต

The Five Precepts Village: The Model and Procedures of Culture of Life

พระมหาสาทร ธมมาทโร (บุญชูยะ)
Phramaha Sathorn Dhammataro (Boonchuya)^๑

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของคณาจารย์เรื่อง “หมู่บ้านรักษาศีล ๕: รูปแบบ และกระบวนการเสริมสร้างการดำรงชีวิต” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนา การรักษาศีล ๕ ของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในจังหวัดลพบุรี และ เสนอรูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำรงชีวิตตามหลักศีล ๕ ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการวิจัยคืองานวิจัยขั้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศีล ๕ ในจังหวัดลพบุรี จำนวน ๑๐ รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า ศีล ๕ มีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม เป็นพื้นฐานการพัฒนาตนเองให้พบกับความสุขการพัฒนาชีวิตที่องงาม มีจิตสำนึกแห่งความดีงามเป็นมรรควิธีและเป้าหมายของการพัฒนาชีวิตที่ดีงามและการจัดการเพื่อคุ้มครองชีวิตที่ดีร่วมกัน หมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เป็นรูปแบบของการสร้างสังคมตามแนววิถีพุทธได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเคารพในสิทธิของกัน ได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ ได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาให้สมกับที่สังคมไทยเป็นเมืองที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำรงชีวิตตามหลักศีล ๕ จังหวัดลพบุรี จึงสรุปออกมาเป็น ๒ รูปแบบ คือ (๑)รูปแบบการสมาทานศีล ๕ ตามหลักวิธี ๓ และ (๒) รูปแบบตามหลักเบญจธรรม

คำสำคัญ: ศีล ๕ หมู่บ้านรักษาศีล ๕

---

^๑ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Buddhist Studies, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Abstract

This article is part of the dissertation “The Five Precept Village: The Model and Procedures of Culture of Life”. This article seeks had objectives in researching: to study the 5 precepts following the Buddhist scriptures. To study the observing of Five precepts of Five Precept’s Villages in Lopburi and To present the model and the process of Promoting the way of life following Five Precepts. The researching from personal interviews from Lopbury Provine executive officers of graduate program with 10 people.

The Five precept’s villages is a kind of form which show that people can live together and it is the creating the Buddhist society effectively, they respects in each other’s rights, shown themselves as the Buddhism and can approach to the Buddhist as well as almost Thai’s populations are Buddhism. Therefore, the Form and the procession of taking five precepts into the way of life in Loburi province has concluded into 2 parts as, (1) Observing by Viratti 3 and (2) with Bencha-Dham.

Keyword: Five Precepts The Five precept’s villages

๑. บทนำ

มนุษย์ เมื่อรวมกันอยู่ในสังคม ย่อมมีปฏิสัมพันธ์กัน ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การที่จะทำ
ให้สังคมมีความสงบสุขร่มเย็นนั้น ย่อมต้องอาศัยพื้นฐานที่ให้พิจารณาอันประกอบด้วยการไม่
เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่เบียดเบียนสังคมโดยรวม ซึ่งความไม่เบียดเบียนเป็น
พื้นฐานของศีล ๕ อันเป็นกระบวนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมตามทัศนะทาง
พระพุทธศาสนา ปราภฏในสูตรต่าง ๆ มีปาภฏสูตร จักกวัตติสูตรและอัครคัมภีร์สูตร เป็นต้น ดังใน
จักกวัตติสูตรได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า สังคมในขณะนั้น มีศาสนาเป็นที่พึ่ง ให้ความร่มเย็น และสงบ
เพื่อให้คนในสังคมตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม กลัวบาปและมีความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นต้น

ในปาภฏสูตร^๒ จักกวัตติสูตร^๓ และอัครคัมภีร์สูตร^๔ พระสูตรทั้ง ๓ นี้ได้กล่าวถึงกำเนิด
ของสังคมมนุษย์ เมื่อเริ่มแรกที่เดิยวมมนุษย์อยู่ด้วยกันอย่างปรกติสุข มีการดำเนินชีวิตด้วยพืช
พันธุ์ธัญญาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ต่อมาเมื่อมนุษย์มีมากขึ้น ความโลภ ความเกียจคร้านเข้า
ครอบงำจิตใจจึงทำให้มีการสังฆอาหาร มีการแบ่งปันผลผลิตกัน ทำให้ผู้ที่ไม่สามารถควบคุม
ความโลภเป็นต้น ได้แสดงพฤติกรรมผิดศีลเป็นเหตุให้การลักขโมย การกล่าวเท็จ การฆ่าฟันกัน
การประพฤตินอกงามก็เกิดขึ้น เมื่อมีความขัดแย้งเช่นนี้ขึ้นจึงได้มีข้อบัญญัติหรือศีลขึ้น เพื่อให้
คนในสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ ได้ยึดถือเป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

ในสังคมไทยเรานั้น ศาสนาพุทธเป็นจุดรวมจิตใจของคนไทยส่วนใหญ่ จึงได้ยึด
หลักธรรมมาเป็นพื้นฐานของชีวิตเพื่อที่จะนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศด้วย โดยจำนวน
ประชากรที่เป็นพุทธศาสนิกชนมีมากถึง ๙๕ เปอร์เซ็นต์ มีพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ
พระพุทธศาสนาตั้งมั่นอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านาน ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือ
พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลัก และเอกลักษณ์ของชน
ชาติไทย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยมาเป็นเวลาอันช้านาน การดำเนินชีวิตของคนไทย
และวัฒนธรรมต่างๆ ได้รับอิทธิพลหล่อหลอมจิตใจด้วยหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา^๕
พระพุทธศาสนามีโบราณสถาน โบราณวัตถุเป็นที่กราบไหว้ของพุทธศาสนิกชน มีหลักธรรมคำ
สอนให้พุทธศาสนิกชนไว้ศึกษาและปฏิบัติตาม เช่น หลักไตรสิกขา เป็นต้น แม้ในปัจจุบันนี้เกิด
เหตุการณ์ต่าง ๆ มากมายที่เป็นปัญหา แต่พุทธศาสนิกชนก็สามารถนำหลักธรรมมาเยียวยาสังคม
ได้ หลักธรรมหนึ่งที่สามารถเยียวยาสังคมได้คือ หลักศีล ๕

ศีล ๕ หรือเรียกว่า เบญจศีล จึงเป็นหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เป็นหลักธรรมที่
เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขเพราะพระพุทธศาสนามีหลักศีล ๕ เป็นแนวทาง

^๒ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๖-๔๘/๒๗-๓๔.

^๓ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๘๐-๑๑๐/๕๙-๘๒.

^๔ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๑๑-๑๔๐/๘๓-๑๐๒.

^๕ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ราชบัณฑิต, *งามเทวีวงศ์ พงศาวดารเมืองศรีอยุธยา*, (พระ
นคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดบรรณกิจเทรดดิ้ง, ๒๕๑๖), หน้า ๗.

เบื้องต้นที่จะสามารถขัดเกลานิสังขใจคอให้มนุษย์มีความประณีตยิ่งขึ้น มีความประพฤติ และการกระทำที่ดีงาม รู้จักยับยั้งชั่งใจ จะกระทำ จะพูด จะคิด ก็ต้องไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อน^๖ ถ้าสังคมขาดการควบคุมด้วยศีล ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วยกายบ้าง ทางทรัพย์สินบ้าง มนุษย์จะรู้สึกหวาดหวั่น สะพรึงกลัวไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ถ้าสังคมควบคุมด้วยศีลไม่ประทุษร้ายกันด้วยกาย วาจาสังคมของเราจะน่าอยู่มากทีเดียว^๗ ดังนั้น จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ทำให้วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่งผลกระทบก่อให้เกิดปัญหาชีวิตขาดความอบอุ่นอารีสามัคคีปรองดอง เพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ จำเป็นต้องเฝ้าระวังและสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษาศีล ๕ จึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เป็นรูปแบบของการสร้างสังคมตามแนววิถีพุทธได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเคารพในสิทธิของกันและกัน ได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ ได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาให้สัมพันธ์กับที่สังคมไทยเป็นเมืองที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา และโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้สอดคล้องกับนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) เกี่ยวกับการให้ทุกภาคส่วนในประเทศร่วมมือกันดำเนินการในเรื่องการสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์ ทำให้ประชาชนมีความรักความสามัคคี โดยเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ได้มีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศไทยและพัฒนาประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง ซึ่งจะนำพาประเทศก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

มหาเถรสมาคม นำโดยสมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำภาษีเจริญ ได้เล็งเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมดังกล่าว จึงได้ร่วมมือกันส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของศีล ๕ ว่า “ศีล ๕ เป็นหลักประกันสังคมได้เป็นอย่างดี หากหมู่บ้านใดนำไปปฏิบัติได้ จะเกิดความสงบสุข และจะส่งผลให้ประเทศเกิดความสงบสุข ไม่ต้องทุกข์เดือดร้อน”^๘ จึงได้ริเริ่มและส่งเสริมให้คณะสงฆ์ทั้งประเทศ ตลอดทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ร่วมมือและสนับสนุนให้พุทธศาสนิกชนได้ศึกษาและปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบ พื้นฐานความดีงามของการสร้างสังคมไทยวิถีพุทธ ในหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในจังหวัดลพบุรี เพราะเป็นจังหวัดอันดับแรก ๆ ของประเทศไทยที่สนับสนุนให้เกิดการรักษาศีล ๕ อย่างจริงจัง และเกิดสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด อีกทั้งคณะสงฆ์ซึ่งนำโดย เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

^๖ บุญมี แท่นแก้ว, พระพุทธศาสนาในเอเชีย, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๕ - ๖.

^๗ วศิน อินทสระ, พุทธจริยา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๙), หน้า ๓๗ - ๓๘.

^๘ สมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์ (ช่วง วรปุณฺโณ), ๓ ให้ เกร็ดคำสอนจาก “พระบุญ”, (นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๕๘.

กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ และเจ้าอาวาสวัดปากน้ำภาษีเจริญ ได้สนับสนุนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ดังกล่าว ให้แพร่หลายในสังคมไทยโดยมอบหมายให้พระสงฆ์เป็นตัวจักรเคลื่อนทัพที่สำคัญในการเผยแผ่ศีล ๕ ให้แพร่หลายไปในทุกพื้นที่ของประเทศไทย โดยการส่งเสริมให้ประชาชนนาศีล ๕ ไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง เชื่อว่าประชาชนในชุมชนจะมีความสมัครสมานสามัคคีปรองดอง ลด ละ เลิกการดื่มสุราและอบายมุข ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาอุบัติเหตุ และอาชญากรรมลดลง หากทำได้ทุกจังหวัด สังคมไทยจะดีขึ้นอย่างแน่นอน อันจะเป็นผลนำมาซึ่งสันติสุขเกิดขึ้นในสังคมไทยในที่สุด

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนา

๒.๒ เพื่อศึกษาการรักษาศีล ๕ ของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในจังหวัดลพบุรี

๒.๓ เพื่อเสนอรูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำรงชีวิตตามหลักศีล ๕

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “หมู่บ้านรักษาศีล ๕: รูปแบบ และกระบวนการดำรงชีวิต” เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาศีล ๕ ในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้ ความหมาย และลักษณะ รส ปัจจุบันฐาน และปทัฏฐานของศีล โทษของการไม่มีศีลและอานิสงส์ของการรักษาศีล ศีลและตัวอย่างการรักษาศีลในพระไตรปิฎก หลักธรรมที่สัมพันธ์กับศีล ตลอดจนคุณค่าการรักษาศีล ๕ ในฐานะเครื่องดำเนินชีวิตจากพระไตรปิฎก และเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำรา งานวิจัย และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศีล ๕ ไว้ในบทที่ ๒

๒. ศึกษาการรักษาศีล ๕ ของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้ สภาพทั่วไปของชุมชนในจังหวัดลพบุรี ชุมชนตัวอย่างในการรักษาศีล ๕ การรักษาศีล ๕ ของชุมชนตัวอย่างในจังหวัดลพบุรีด้านวิริติ ๓ คือ (๑) งดเว้นได้ด้วยการสมาทาน (สมาทานวิริติ) (๒) งดเว้นได้เฉพาะหน้า (สัมปตตวิริติ) และ (๓) งดเว้นได้เด็ดขาด (สมุจเฉตวิริติ) ตลอดจนศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการรักษาศีล ๕

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารราชการ วิทยานิพนธ์ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลพบุรี ชุมชนตัวอย่างในจังหวัดลพบุรี จากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ เรียบเรียงและนำเสนอการรักษาศีล ๕ ของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในจังหวัดลพบุรีไว้ในบทที่ ๓

๓. เสนอรูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำรงชีวิตตามหลักศีล ๕ เป็นขั้นตอนการบูรณาการที่เกิดจากการศึกษารูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำเนินชีวิตโดยศึกษารูปแบบตามหลักวิริติ ๓ รูปแบบตามหลักเบญจธรรม จนได้ใหม่ที่เป็นรูปแบบและ

กระบวนการเสริมสร้างการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ในที่สุด และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาขั้นต่อไป

ความรู้ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในจังหวัดลพบุรี และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักวิชาการและบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๑๐ รูป/คน โดยได้ออกแบบสอบถามแบบปลายเปิดจำนวน ๗ ข้อ ได้รับความเมตตาจากคณาจารย์จำนวน ๓ ท่านเป็นผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ หลังจากนั้นได้ลงพื้นที่จริงในจังหวัดลพบุรีจำนวน ๖ อำเภอ ๙ หมู่บ้าน คือ (๑) ชุมชนบางขันหมาก อำเภอเมือง (๒) ชุมชนโคกสำโรง อำเภอโคกสำโรง (๓) ชุมชนวังเพลิง อำเภอโคกสำโรง (๔) ชุมชนมหาสอน อำเภอบ้านหมี่ (๕) ชุมชนหนองเมือง อำเภอบ้านหมี่ (๖) ชุมชนทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ (๗) ชุมชนโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม (๘) ชุมชนบัวชุม อำเภอชัยบาดาล และ (๙) ชุมชนลำนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ เรียบเรียงและนำเสนอผลงานเพื่อจัดทำผลการวิจัย เรื่องหมู่บ้านรักษาศีล ๕: รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำรงชีวิตไว้ในบทที่ ๔

๔. การสรุปผลการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยที่ได้ นำมาสรุปผลการศึกษาวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้ง ๓ ข้อ ที่ได้ตั้งไว้ตามลำดับ และนำเสนอสรุปผลการวิจัย องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะไว้ในบทที่ ๕

๔. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “หมู่บ้านรักษาศีล ๕ : รูปแบบ และกระบวนการเสริมสร้างการดำรงชีวิต” สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. ศีล ๕ ในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยถึงความหมาย ลักษณะ รส ปัจจุฎฐาน ปทัฎฐาน อานิสงส์ ตัวอย่างศีล ๕ หลักธรรมที่สัมพันธ์กับศีล ๕ และคุณค่าของการรักษาศีล ซึ่งเป็นการพัฒนาชีวิตที่องงามโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า ศีล โดยศีลเป็นบพัญญัติพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาและเป็นการสร้างความสุขของบุคคลและสังคมอันมีจิตสำนึกแห่งความดีงามเป็นมรรควิธีและเป้าหมายของการพัฒนาชีวิตที่ดีงามและการจัดการเพื่อคุ้มครองชีวิตที่ดีร่วมกัน ศีล จึงจัดเป็นข้อปฏิบัติในศาสนาอย่างหนึ่งที่สังคมมนุษย์โบราณได้กำหนดขึ้นและถือปฏิบัติกันโดยทั่วไป ศีลมิใช่เป็นของมนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ มิใช่เจ้าลัทธิหรือศาสนาใดบัญญัติขึ้นเป็นพิเศษเฉพาะในลัทธิหรือในศาสนาของตน แต่เป็นกติกาสังคมที่ยึดถือปฏิบัติกันมาโดยถือว่าเป็นกฎระเบียบที่ให้คุณค่ามหาศาลแก่มนุษย์ ทำให้อยู่กันอย่างสงบ ทำให้มีอิสระ ทำให้ครอบครัวอบอุ่น มีความจริงใจต่อกัน ไว้วางใจกันได้ ไม่ต้องหวงกังวลอะไรมากนัก จึงถือกันว่าศีลเป็นหลักสากลที่ถือปฏิบัติกัน

๒. ศึกษาการรักษาศีล ๕ ของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในจังหวัดลพบุรี คณะสงฆ์ซึ่งนำโดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามณฑลเจ้าจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เล็งเห็นความสำคัญของศีล ๕ และคุณค่าของการรักษาศีล ๕ จึงได้ดำเนินนโยบายให้เกิดโครงการสร้าง

ความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหรือโครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” โดยได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น มหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน องค์กรเครือข่ายทางสังคมต่าง ๆ ตลอดจนภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ได้นำหลักของศีล ๕ ให้เข้าถึงประชาชนทุกระดับพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อสร้างความสามัคคีปรองดองและประโยชน์สุขของประชาชน และเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยยึดมั่นตามคำสอนทางพระพุทธศาสนาอันจะส่งผลให้ประเทศชาติมีความสงบร่มเย็น เมื่อประเทศชาติมีความสงบร่มเย็นแล้ว ก็จะเป็นหลักประกันให้แก่สังคมโลกเกิดความสงบสุขต่อไป

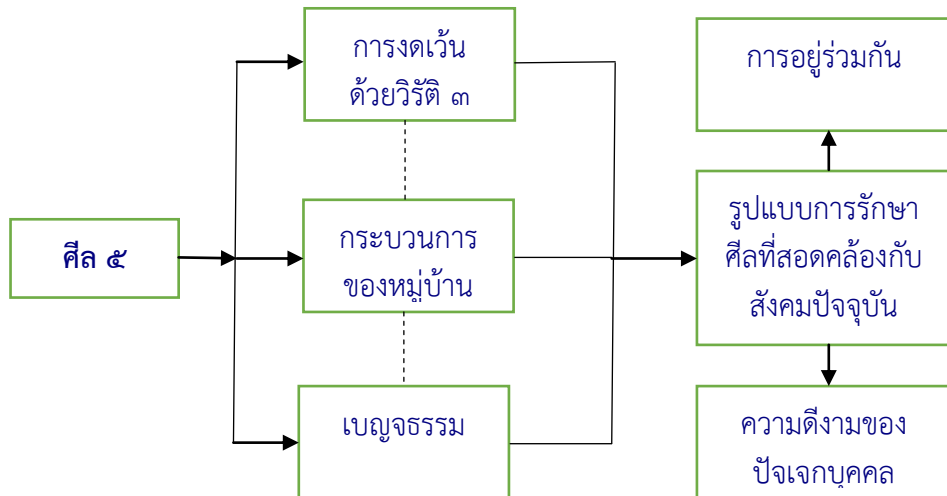
๓. รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำรงชีวิตตามหลักศีล ๕ รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำรงชีวิตตามหลักศีล ๕ จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้สรุปออกมาเป็น ๒ มิติ คือ มิติที่ ๑ การงดเว้นด้วยวิธี ๓ และ มิติที่ ๒ เบญจธรรม ผลสรุปตามที่ได้สัมภาษณ์มาในส่วนของสังคม ชุมชน/หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ แล้ว รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ผู้วิจัยได้สรุปออกเป็น ๒ รูปแบบ คือ (๑) รูปแบบการสมาทานศีล ๕ ตามหลักวิธี ๓ และ (๒) รูปแบบตามหลักเบญจธรรม รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยหลักการงดเว้นศีล ๕ ด้วยวิธี ๓ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นกระบวนการเชิงสังคม เป็นสมาทานวิธีที่จะช่วยให้คนในสังคมช่วยกันตรวจสอบซึ่งกันและกัน โดยกระบวนการต่าง ๆ ของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการวางแผน มีการหารือกัน ทำให้เกิดรูปแบบการรักษาศีลที่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน เมื่อบุคคลรักษาศีล ๕ แล้ว จะส่งผลให้บุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมมีความสุข มีปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ลดลง มีหิริ ความละเอียดใจในการทำบาป และมีโอตตปปะ ความเกรงกลัวต่อการทำบาป มีความเชื่อเรื่องกฎของกรรม การเวียนว่ายตายเกิด มีสติกำกับอยู่ตลอดเวลา มีเบญจธรรมต่อกัน คือ มีเมตตา มีสัมมาชีพ มีการยกย่องสิทธิของสตรี มีการรักษาสัจจะ และมีการงดเว้นจากอบายมุขต่าง ๆ อันเป็นที่ตั้งของความประมาททั้งหลายทั้งปวง

๕. สรุป องค์ความรู้ใหม่และข้อเสนอแนะ

ผลสรุปตามที่ได้สัมภาษณ์มาในส่วนของสังคม ชุมชน/หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ แล้ว รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ในอดีตจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยหลักการงดเว้นศีล ๕ ด้วยวิธี ๓ และเบญจธรรม แต่ในปัจจุบันเกิดมีกระบวนการต่าง ๆ ของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการวางแผน มีการหารือกัน เป็นต้น ทำให้เกิดรูปแบบการรักษาศีลที่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน เมื่อบุคคลรักษาศีล ๕ ได้บริสุทธิ์ผุดผ่องแล้ว จะส่งผลให้บุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมมีความสุข มีปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ลดลง และมีความสุขกล่าวคือความดีงามของปัจเจกบุคคล มีหิริ ความละเอียดใจในการทำบาป และมีโอตตปปะ ความเกรงกลัวต่อการทำบาป มีความเชื่อเรื่องกฎของกรรม การเวียนว่ายตายเกิด มีสติกำกับอยู่ตลอดเวลา มีเบญจธรรมต่อกัน คือ มีเมตตา มีสัมมาชีพ มีการยกย่องสิทธิของสตรี มี

การรักษาสัจจะ และมีการงดเว้นจากอบายมุขต่าง ๆ อันเป็นที่ตั้งของความประมาททั้งหลายทั้งปวง ดังแผนภาพต่อไปนี้

บรรณานุกรม

กองสารนิเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ข่าวตำรวจ ฉบับที่ ๑๑๓ ประจำวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.saranitet.police.go.th>, [๘ พ.ย. ๒๕๕๗].

ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับการดำเนินชีวิต, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/panidaple59/>, [๔ เม.ย. ๕๘].

บุญมี แทนแก้ว. พระพุทธศาสนาในเอเชีย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๘.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี. ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก. ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๐๖.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

วศิน อินทสระ. พุทธจริยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๙.

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า. จามเทวีวงศ์ พงศาวดารเมืองหริภุญไชย. พระนคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดบรรณกิจเทรดดิ้ง, ๒๕๑๖.

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า. (ช่วง วรปุณฺโณ). The 1st Interfaith Dialogue on

Religious Tolerance 24-29 September 2014,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Bangkok, Thailand, หน้า ๕.

